

ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΛΙΑ – ΤΣΑΡΟΥΧΑ
Βουλευτής Ν. Σερρών
ΣΤ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Επικρατείας

Θέμα: Ελληνική γλώσσα

2342

1 10 12

Ο Αριστοτέλης χαρακτήρισε τον άνθρωπο ως «έλλογο ον». Ο Λόγος, κατά τον αρχαίο αυτόν φιλόσοφο, είναι η ταυτόχρονη ικανότητα, η οποία είναι έμφυτη στον άνθρωπο, να σκέφτεται, να κατανοεί («νόησις») και να εκφράζεται. Το σημαντικότερο όργανο του λόγου και της έκφρασης είναι η γλώσσα. Η γλώσσα δεν έχει σημασία μόνο σε ατομικό επίπεδο, αλλά αποτελεί ευρύτερο κοινωνικό φαινόμενο. Η γλώσσα, ομιλούσα και γραπτή, αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εθνικής ταυτότητας ενός λαού, τμήμα της φυσιογνωμίας του πολιτισμού του. Ο συντομότερος δρόμος να γνωρίσει κάποιος μια χώρα και το λαό της είναι να έρθει σε επαφή, να γνωρίσει πρώτα τη γλώσσα του. Η γλώσσα αποτελεί το κύριο μέσο με το οποίο έναν λαό αντιλαμβάνεται, κατανοεί και εκφράζει την πραγματικότητα γύρω του, γι' αυτό και κάθε εθνική γλώσσα έχει τη δική της ξεχωριστή αξία.

Η ελληνική γλώσσα έχει την μακρότερη ιστορία από όλες τις ευρωπαϊκές γλώσσες. Στους αρχαίους χρόνους, η ελληνική υπήρξε η πιο διαδεδομένη γλώσσα στην Μεσόγειο και στην Νότια Ευρώπη, κυρίως εξαιτίας του πλήθους των αποικιών που είχαν ιδρυθεί από τους Έλληνες στις ακτές της Μεσογείου, ενώ ήταν η κυριότερη γλώσσα του εμπορίου ακόμα και μέχρι τα τέλη της Αλεξανδρινής περιόδου. Η ελληνική σήμερα αποτελεί τη μητρική γλώσσα περίπου 12 εκατομμυρίων ανθρώπων, κυρίως στην Ελλάδα και την Κύπρο. Αποτελεί επίσης την μητρική γλώσσα αυτοχθόνων πληθυσμών στην Αλβανία, τη Βουλγαρία, την ΠΓΔΜ, την Ιταλία και την Τουρκία. Εξαιτίας της μετανάστευσης, η γλώσσα ομιλείται ακόμα σε χώρες-προορισμούς ελληνόφωνων πληθυσμών, μεταξύ των οποίων η Αυστραλία, η Γερμανία, ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες χώρες.

Η ελληνική γλώσσα, καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας της χρήσης της, έχει επηρεάσει σημαντικά πολλές άλλες γλώσσες. Η γλώσσα μας φέρει μοναδική ιστορική και πολιτισμική διάσταση. Οι διάφορες κοινωνικοπολιτικές αλλαγές όμως που διενεργούνται σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια και, κυρίως, το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης έχουν οδηγήσει σε ριζικές γλωσσικές ανακατατάξεις αλλά και επιμειξίες. Η αγγλική αναγνωρίζεται πια ως η κυρίαρχη παγκόσμια γλώσσα όχι μόνο της επικοινωνίας αλλά και των επιστημών, των τεχνών, της πολιτικής, της σκέψης. Ο Βρετανός γλωσσολόγος David Crystal, συγγραφέας του σημαντικού κι όχι μόνο από γλωσσολογικής άποψης έργου "English as a global language" έχει δηλώσει ότι: «Ίσως μια μέρα η Αγγλική να είναι η μόνη γλώσσα που θα έχει μείνει να μάθει κανείς. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα είναι η μεγαλύτερη πνευματική καταστροφή που γνώρισε ποτέ ο κόσμος μας». Ο ίδιος ο συγγραφέας, αναφερόμενος στον «θάνατο των γλωσσών», σε σχετικό του έργο, χρησιμοποίησε τη συγκεκριμένη φράση με σκοπό να δείξει, ότι η επικράτηση μίας και μόνο γλώσσας ανεξαρτήτως της προέλευσής της στην επικοινωνία των ανθρώπων αποτελεί πολιτισμική, ιστορική, αξιακή, πνευματική καταστροφή, προϋποθέτοντας τον θάνατο όλων των άλλων γλωσσών.

Ποια είναι η θέση της ελληνικής γλώσσας στο παγκόσμιο πολυπολιτισμικό τοπίο; Υπάρχει ανάγκη προστασίας της ή όχι; Για να βρούμε την απάντηση στα ερωτήματα αυτά θα πρέπει να ξεκινήσουμε από μια μάλλον κοινή διαπίστωση αλλά και μια σημαντική επισήμανση. Όπως η Ελληνική και η Λατινική στο παρελθόν, πρόσφατα κυρίαρχες όπως η Αγγλική αλλά και λιγότερο άλλες ευρωπαϊκές γλώσσες προσέφεραν ή προσφέρουν ακόμη λέξεις που τις έχουν εντάξει στη συνομιλία τους χρήστες άλλων γλωσσών. Όπως έχει εξηγηθεί (Γ. Μπαμπινιώτης) «αυτό δεν είναι ούτε μειωτικό, ούτε ολέθριο, φτάνει μόνο να γίνεται σε περιορισμένη έκταση ώστε να μην αλλοιώνεται η σύσταση της γλώσσας που λειτουργεί ως λήπτης και να γίνεται κατά τρόπον που να εξυπηρετεί πραγματικές επικοινωνιακές ανάγκες και όχι επίπλαστες (λόγους επίδειξης, ξενομανίας ή γλωσσικού γοήτρου, που εξυπηρετούν άλλες σκοπιμότητες)».

Από την άλλη, η χώρα μας είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και η οποία αποτελεί ένα σημαντικότερο δημοκρατικό πολιτικό και οικονομικό γεγονός του μοντέρνου κόσμου μας. Η ΕΕ από τη γέννησή της συνδέει πολλά έθνη μεταξύ τους, άρα είναι και πολυπολιτισμική και εκ των πραγμάτων πολυγλωσσική. Η Ενωμένη Ευρώπη δημιουργήθηκε για την ειρηνική συνεργασία και ευημερία των κρατών, που διατηρούν τη διαφορετικότητά τους και τις εθνικές τους επιλογές. Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος με πολλές διαφορετικές παραδόσεις και γλώσσες, αλλά και με κοινές αξίες. Ο σκοπός της ΕΕ είναι να προασπίζει αυτές τις αξίες, επιδιώκοντας την ενότητα, ενώ συγχρόνως διαφυλάσσει τη διαφορετικότητα και τις ιδιαιτερότητες των κρατών, που την απαρτίζουν. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι επομένως και χώρος συνάντησης περισσότερων γλωσσών, των γλωσσών που μιλούν οι λαοί οι οποίοι απαρτίζουν την Ενωμένη Ευρώπη. Η συμβολή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ στον τομέα αυτό μπορεί να είναι καθοριστική.

ΜΑΡΙΑ ΚΟΛΛΙΑ – ΤΣΑΡΟΥΧΑ
Βουλευτής Ν. Σερρών
ΣΤ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων

Όσον αφορά τις δικές μας προσπάθειες, ο κ. Μπαμπινιώτης επισημαίνει: το αν έχουν μέλλον ή όχι οι γλώσσες μας, με τη γενική έννοια που δώσαμε πιο πάνω, εξαρτάται από την εγρήγορση ή τον εφησυχασμό τον δικό μας, αν είμαστε δηλαδή διατεθειμένοι ή όχι να αναλάβουμε έναν αγώνα ενημέρωσης της Κοινής Γνώμης και να πείσουμε για την ανάγκη να διαφυλαχθούν οι γλώσσες που κινδυνεύουν. Σημείο εκκίνησης πρέπει να είναι πάντα η ουσία και οι πραγματικές διαστάσεις της γλώσσας, κάθε ανθρώπινης γλώσσας. Η ουσία, λοιπόν, είναι ότι η γλώσσα είναι ο τρόπος που βλέπει, οργανώνει, ταξινομεί και εκφράζει τον κόσμο μας κάθε λαός. Άρα, η γλώσσα δεν είναι ένα απλό εργαλείο («εργαλείακή αντίληψη»), αλλά ένα σημαντικό οντολογικό γεγονός: γεγονός ιστορικό, πολιτισμικό, αξιακό, οικολογικό, είναι όρος ταυτότητας (εθνικής και ατομικής) και ποιότητας σκέψης.

Τα τελευταία τρία και πλέον χρόνια το τηλεοπτικό τοπίο στη χώρα μας έχει κατακλυστεί από κακής ως επί το πλείστον ποιότητας τουρκικές σειρές. Η έλλειψη εγχώριας παραγωγής νέων προγραμμάτων, που οφείλεται στην οικονομική κρίση που έχει πλήξει και τους προϋπολογισμούς των καναλιών, δημιουργεί ένα μεγάλο κενό στον προγραμματισμό τους και που συχνά τον καλύπτουν με τη προβολή των εν λόγω φθηνών σε κόστος σειρών και μάλιστα ως τμήμα του κύριου προγράμματος σε ζώνες υψηλής τηλεθέασης, δεδομένης και της μεγάλης απήχησης που έχουν μερικές από αυτές στο τηλεοπτικό κοινό. Σε πολλές χώρες της Ευρώπης η πρακτική, που κατά κανόνα ισχύει και ακολουθείται από το σύνολο σχεδόν των τηλεοπτικών σταθμών, είναι τα ξενόγλωσσα προγράμματα – τα οποία όμως συγκριτικά είναι πολύ λιγότερα με όσα προβάλλονται από την ελληνική τηλεόραση – προκειμένου να προβληθούν να έχουν προηγουμένως μεταγλωττιστεί. Το τελευταίο διάστημα υπάρχει έντονη η φημολογία, ότι οι τηλεοπτικοί σταθμοί της χώρας μας και ειδικότερα οι ιδιωτικοί που προβάλλουν τέτοιου είδους σειρές έχουν αναλάβει συμβατική υποχρέωση μέσω των συμβολαίων αγοράς των σειρών αυτών να μην τις μεταγλωττίζουν αλλά να χρησιμοποιούν υποτίτλους. Όσον αφορά τη χώρα μας, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης δεν έχει ασχοληθεί με το συγκεκριμένο θέμα. Έχει εκδώσει την οδηγία Αριθμ. 2/26.2.2008 αναφορικά με την υποχρέωση που έχουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ορθή χρήση της ελληνικής γλώσσας, μεταξύ άλλων, και κατά τη μεταγλώττιση ή τον υποτιτλισμό των εκπομπών.

Ερωτάται ο κ. Υπουργός:

Αν είναι στις προθέσεις της πολιτείας να δημιουργήσει το νομοθετικό εκείνο πλαίσιο (υποχρεωτική μεταγλώττιση ξενόγλωσσων προγραμμάτων) για την προστασία της Ελληνικής γλώσσας όπως συμβαίνει ήδη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Αθήνα, 1 Οκτωβρίου 2012

Η Ερωτώσα Βουλευτής

Μαρία Κόλλια Τσαρουχά
ΣΤ' Αντιπρόεδρος Βουλής των Ελλήνων
Βουλευτής Ν. Σερρών